

Pudasjärven kaupungin tuulivoimaohjelma 2030 pohjautuu TUULI-hankkeen sisällöstä jalostettuun Pudasjärven tuulivoimaselvitykseen. Pudasjärven tuulivoimaselvityksessä määriteltiin kaupungin alueen tuulivoimapotentiaalia ja jaettiin alueet kolmeen eri luokkaan; luokka 1 - parhaat, luokka 2 - tietyin ehdoin soveltuva ja luokka 3 - lähtökohtaisesti ei-suositeltava tuulivoimarakentamiseen. Edellä mainittu TUULI-hankkeen kaksi ehkä-aluetta eli Kupinavaaran Pudasjärven puolen kaksi eteläisempää aluetta määriteltiin Pudasjärven tuulivoimaselvityksessä luokkiin 2. ja 3. Myös Pudasjärven tuulivoimaohjelma 2030 määrittelee suojavyöhykkeet alueellensa suunniteltaviin tuulivoimahankkeisiin, joista tärkeimmät ovat etäisyydet (lähimmistä voimaloista) asutukseen 2000 m, pohjavesialueisiin 200 m, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueisiin 500 m, Natura-alueisiin 1000 m (SPA) / 500 m (SAC) ja maa- ja merikotkan pesäpaikkoihin 2000 m. Suojavyöhykkeiden lisäksi Pudasjärven tuulivoimaohjelman kriteeristöissä on eritelty:

Tuulivoima-alueita ei saa sijoittaa siten, että taajama, kylä tai useamman asunnon kokonaisuus jää useamman tuulivoima-alueiden ympäröimäksi siten, että kielteiset vaikutukset ovat merkittäviä.

Tuulivoima-alueiden suunnittelussa huomioidaan maakuntakaavoituksen yhteydessä tunnistetut ekologiset käytävät. Yhteyksien tulee olla riittävän leveitä.

Tuulivoima-alueiden suunnittelussa tulee huomioida vaikutukset poronhoidolle ja muille luontaiselinkeinoille. Samaan paliskuntaan kohdistuvat yhteisvaikutukset eivät saa muodostua merkittäviksi. Yleiskaavan/YVA-menettelyn yhteydessä tulee tehdä tarkempi selvitys poronhoitoon kohdistuvista vaikutuksista, ellei asiaa ole toisin todettu paliskunnan, viranomaisten ja hanketoimijan välisissä keskusteluissa.

Syötteen matkailualueen (sis. kansallispuisto) lähialueelle (noin 15 000 m) sijoittuvilta hankkeilta vaaditaan erityistarkastelut (mm. maisemaan liittyen) vaikutuksista matkailuun.

Koska Pudasjärven kaupunki suorittaa edunvalvontaa ensisijaisesti omalle alueelleen, näissä taustatiedoissa on eritelty tarkemmin vain Pohjois-Pohjanmaata ja Pudasjärveä koskevia selvityksiä. Pudasjärven kaupunki haluaa kuitenkin nostaa Ranuan kunnan tuulivoimaohjelmasta seuraavat asiat:

Tuulivoimaloiden sijoittumista suunniteltaessa on huomioitava maakuntakaavassa tunnistetut ekologiset yhteystarpeet sekä viheryhteystarpeet. Tuulivoimaloiden sijoittumista suunniteltaessa ekologisille yhteystarpeille sekä viheryhteystarpeille on jätettävä riittävän leveä rakentamaton alue.

Ranuan kunnan tuulivoimaohjelman suojavyöhykkeet lähimmistä voimaloista; asutukseen 2000 m, pohjavesialueisiin voimalan napakorkeus + 200 m, luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueisiin 500 m, Natura-alueisiin 1000 m ja maa- ja merikotkan pesäpaikkoihin 2000 m.

PUDASJÄRVEN KAUPUNGIN LAUSUNTO

Pudasjärven kaupunki viranomaistahona toimii alueensa, alueensa luonnon ja sen alueella toimivien tahojen, kuten asukkaiden ja paliskuntien, edunvalvojana. Pudasjärven kaupunki pitää Kupinavaaran tuulivoimahankkeen kokonaisuutta haastavana useista eri syistä, jotka on eritelty tässä lausunnossa. Ranuan kunta hyväksyi Kupinavaaran kaavoitusaloitteen jo vuonna 2024, mutta Pudasjärvi hyväksyi oman alueensa Kupinavaaran kaavoitusaloitteen vasta 13.5.2025. Pudasjärven kaupunki on taktisesti viivytännyt kaikkia sille tehtyjä kaavoitusaloitteita, sillä kaupunki halusi odottaa Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihekaavun valmistumista ja kaupungin resurssit tuulivoimaohjelmansa mukaiseen kokonaisuuden hallintaan ovat olleet rajallisia ennen huhtikuuta 2025. Tämä aiheutti sen, että nyt YVA-ohjelman ja Ranuan puolen OAS:n valmistuttua Pudasjärven puolen OAS:a ei ole edes aloitettu. Pudasjärven kaupungin näkemyksen mukaan olisi ollut toivottavaa, ettei YVA-ohjelmaa olisi laitettu nähtäville ennen kuin molempien Kupinavaaran tuulivoimahankkeen alueen kuntien OAS on valmis. Jatkossa Pudasjärven kaupunki edellyttää hankkeesta vastaavalta ja kaavakonsultilta Pudasjärven puolen kaavoituksen materiaalien valmistumista niin, että ne saadaan nähtäville samanaikaisesti YVA-selostuksen, Ranuan puolen kaavaluonnoksen ja Ranuan puolen kaavaehdotuksen kanssa. Yhtäaikainen eteneminen ja nähtävilläolo on myös alueen asukkaiden ja tahojen kannalta kuin myös hankkeen hyväksyttävyyden kannalta tärkeää. Jos YVA-selostus-/kaavaluonnosvaiheessa näyttää siltä, etteivät molempien kuntien kaavaluonnokset ole tulossa nähtäville samaan aikaan, Pudasjärven kaupunki toivoo yhteysviranomaiselta, ettei se aseta YVA-selostusta nähtäville ennen kuin molempien kuntien kaavaluonnos on valmistunut.

Hankkeessa on nollavaihtoehtona lisäksi vain kaksi vaihtoehtoa, joissa molemmissa hankealue on erittäin laaja. Molemmat hankevaihtoehdot sisältävät Pudasjärven puolella eteläisimmän erillisen alueen, joka on määritelty Pudasjärven tuulivoimaselvityksessä luokan 3 alueeksi. Sähkönsiirron vaihtoehto SVE1 kulkee Pudasjärven pohjoispuolelta usean kymmenen kilometrin matkalta. Kupinavaaran kaavoitettava tuulivoimaloiden alue sijoittuu kokonaisuudessaan ekologisen verkoston alueelle. Kupinavaaran Pudasjärven puoleisesta hankealueesta on tehty Pudasjärven tuulivoimaohjelman mukainen hankeselvitys. Hankeselvityksen yhteydessä hankkeesta vastaava on sitoutunut noudattamaan taustatiedoissa mainittuja Pudasjärven tuulivoimaohjelman kriteereitä suojavyöhykkeineen.

YVA-ohjelman läpikäynnin yhteydessä on käynyt ilmi, ettei Pudasjärven tuulivoimaohjelman (eikä myöskään Ranuan kunnan tuulivoimaohjelman) suojavyöhykkeitä ole noudatettu nykyisten voimalapaikkojen sijainneissa. Nykyiset voimalapaikkojen sijainnit alittavat edellytetyt etäisyydet luonnonsuojelu- ja luonnonsuojeluohjelma-alueisiin, pohjavesialueisiin ja asutukseen. Voimalapaikat olivat alle suojavyöhyke-etäisyyden muutamaa rakennukseen nähden. Kyseisistä rakennuksista tyhjiillään oleviin tulee hakea käyttötarkoituksen muutos ja asuttujen rakennusten osalta saada suostumus asukkailta. Muussa tapauksessa voimalapaikkoja on siirrettävä niin, että 2000 metrin etäisyys asuinrakennuksiin toteutuu.

Seuraavat tuulivoimalasijainnit eivät noudata Pudasjärven ja Ranuan tuulivoimaohjelmien mukaista 500 metrin suojavyöhyke-etäisyyttä luonnonsuojelu- tai luonnonsuojeluohjelma-alueista ja kyseisiä voimaloita tulee joko siirtää tai poistaa, jotta edellytetty etäisyys toteutuu:

- VE1 nro 3, 4, 5, 8, 13, 14, 15, 18, 22, 23, 27, 29, 34, 36, 52, 64, 78, 80, 97, 98 ja 99
- VE2 nro 8, 12, 13, 25, 30, 32, 33, 36, 41, 49, 57, 59, 70, 71 ja 72.

Seuraavat tuulivoimalasijainnit eivät noudata Pudasjärven ja Ranuan tuulivoimaohjelmien mukaista suojaetäisyyttä pohjavesialueista ja kyseisiä voimaloita tulee joko siirtää tai poistaa, jotta edellytetty etäisyys toteutuu:

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI

tietyn paliskunnan alueelle tuulivoimahankkeita suunnittelevien hankkeistaan vastaavien tulisi hankkia reilusti seurantapantoja paliskunnille edistääkseen vaikutusten arviointia. Pudasjärven kaupunki pitää sopivana pantamääränä Pudasjärven Livon paliskunnalle Kupinavaaran hankkeesta noin 70-90 seurantapantaa. Kupinavaaran, Nassakan, Haarahiltusen, Uolevinsuon ja Pärjä-Kivarin tuulivoimahankkeet ylittävät tällaisena kokonaisuutena yhdessä kohtuuttoman haitan rajan yksittäiselle paliskunnalle, tässä tapauksessa sekä Pudasjärven Livon että Kuukkaan paliskunnille.

Sekä Pohjois-Pohjanmaan liitto että Lapin liitto ovat tehneet maakuntiinsa ekologisista ydinalueista ja verkostoja kartoittavat selvitykset. Lapin liiton selvityksen mukaan Kupinavaara sijaitsee osittain luonnon ydinalueella. Molempien maakuntien liittojen selvityksissä Kupinavaaran hankealueen läpi kulkee ekologinen yhteys. Tämä ekologinen yhteys kulkee sekä Pudasjärven pohjoispuolen ekologiselle ydinalueelle nro 11 että Syötteen kansallispuiston ekologiselle ydinalueelle nro 12. Hankkeen vaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa tähän ekologiseen yhteyteen tulee selvittää huolellisesti ja tarvittaessa vaikutuksia lieventää voimalamäärän tai -sijoittelun muuttamisella. Sekä Pudasjärven kaupungin tuulivoimaohjelma 2030 että Ranuan kunnan tuulivoimaohjelma edellyttävät ekologisten yhteyksien säilyttämistä riittävän leveinä.

Vaikka hanketta kehitetään kahden maakunnan ja kahden kunnan alueelle, on rajaviiva merkityksellön vaikutuksia arvioitaessa ja aluetta tulee tarkastella kokonaisuutena. Merkittävien maisemaan, asutukseen, poronhoitoon, luontoon ja ekologiseen verkostoon kohdistuvien yhteisvaikutusten vuoksi Kupinavaaran tuulivoimahankkeesta tulisi tehdä myös kolmas vaihtoehto YVA-selostusvaiheeseen. Nykyiset kaksi vaihtoehtoa ovat molemmat erittäin suuria ja kohtuullisemman kokoisien hankevaihtoehtojen tarkastelu olisi tarkoituksenmukaista. Tällainen vaihtoehto voisi olla Lapin aurinko- ja tuulivoimaselvityksen rajauksen mukainen alue Ranuan puolella ja maksimissaan yhdeksän voimalaa sisällyttävä alue Pudasjärven puolen pohjoisemmista alueista, jolloin maakuntakaavan seudullista merkittävyyttä noudatetaan. Tällaisella hankerajauksella voisi silti toteuttaa vielä 35-50 voimalaa ja vähennettäisiin merkittävästi vaikutuksia asutuksen saartamiseen, poronhoidon vasoma-alueisiin, maisemallisiin vaikutuksiin ja ekologisen yhteyden häiriintymiseen.

PUDASJÄRVEN KAUPUNGIN LAUSUNNON YHTEENVETO

Pudasjärven kaupunki antaa tämän lausunnon ensisijaisesti YVA-ohjelmassa alitettujen suojavyöhyke-etäisyyksien vuoksi ja edellyttää, että kyseiset alitukset korjataan selostusvaiheeseen ja siinä tehtäviin selvityksiin. Pudasjärven kaupunki on korostanut tässä lausunnossa lisäksi vaikutuksia maisemaan, asutukseen, linnustoon, petolinnustoon, poronhoitoon ja ekologiseen verkostoon. Myös yhteisvaikutukset tulevat olemaan merkittäviä useissa eri vaikutustyypeissä. Pudasjärven kaupunki on ottanut kantaa myös hankkeen vaihtoehtoihin ja sähkönsiirtovaihtoehtoihin ja haluaa niihin muutoksia tai lisää vaihtoehtoja.

Pudasjärven kaupunki haluaa muistuttaa kaikkia sidosryhmäyhteistyön tärkeydestä, etenkin asukkaiden ja paliskuntien suhteen. On tärkeää, että kommunikointi toimii molemminpuolisesti ja että asukkaat, yhdistykset, paliskunnat ja muut tahot voivat luottaa asuinalueensa viranomaisten edunvalvontaan. Lisäksi tulevat kaavoituksen vaiheet tulisi huolehtia niin, että ne etenevät hankkeen molempien sijaintikuntien suhteen samanaikaisesti.

14.10.2025

Pudasjärven kaupunginhallitus

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI

PL 10, Varsitie 7, 93101 Pudasjärvi
kirjaamo@pudasjarvi.fi • puh. 040 826 6417 • pudasjarvi.fi
facebook.com/Pudasjarvi • twitter.com/pudasjarvi • instagram.com/pudasjarvenkaupunki

